

Hol és mikor kezdődött? Nehéz azt megmondani. Mikortól tekinthető repedésnek egy freskón a hajszálrepedés? Meddig tart a tenger, és hol kezdődik a part? Az egységtől való elszakadás lehetősége alighanem már a világ szü-

56 Oravecz Péter

MICHELANGELO

gára. Arra pedig végképp nem számított, hogy a háromság harmóniáját majd a kétség diszharmonija dúlja szét.

Márpedig a vélt és véletlen történések táncparkettjén úgy alakult, hogy egyre többen léptek rá az igazság tyúkszemére. Mivel az igazság természeténél fogva megbocsátó és következetes, soha nem jajgatott, ám lépéseinek kombinációján sem változtatott soha, dacára annak, hogy partnerei önjelölt szólótáncosok voltak, kik csak olyankor kérték fel őt, ha a szokásosnál több pezsgő pirogatta arcukat. Így aztán az igazság hallgatott arról, ki egyetlen a táncban, s ki nem. Akik lépést tartottak vele, nem verték nagy-dobra tudományukat. Nekik elég volt, ha partnerük örök szépségében gyönyörködhetek – a dicsekvés a dilettánsok kiváltsága volt.

Akik figyelmességük és fegyelmezettségük okán nem jelentettek veszélyt az igazság érzékeny tyúkszemére, egyre gyanakvóbban szemlélték a fejleményeket. Nem értették például, hogy a törvényesség felkent papjai miért csúfítják szabályokká hitüknek tárgyát, s azt sem, hogy a szabálykövetők milyen meggondolásból emelik törvényi szintre ócska szabályaikat. Ámultak és bámultak, hogy miféle világ van kialakulóban. A pásztorok a birkáktól kapott jogaiknál fogva kőtáblába vészték az alábbi alapvetést: „Aki szabályosan jár el, az lábbal tiporja a törvényeket.” Más véleményen voltak a szakértők, akik így okoskodtak: „A törvénytisztelés szabályellenes cselekedetnek minősül.”

A pásztorok és a szakértők pártjának illetékes elvtársai egyaránt meg voltak győződve róla, hogy az igazság csak azért nem vallja meg irántuk érzett szerelmét, mert az lényéből fakadóan titkolózó, nem szívesen játszik nyílt lapokkal. Ebből a kiválasztottságtudatból fakadtak az olyan őseredeti-eskedések mint az alábbi rigmus: „Mi nem az a faj vagyunk, mely magát másoktól megkülönbözteti.” Egy idő után feltűnt az igazság plátói szeretőinek, hogy e frázis mindkét tábor indulójának fülbemászó refrénje lett.

A „másikak” – azaz mindkét tábor –, akik „fellázdak az egység ellen”, kiválóságuk érvényességét az igazsághoz fűződő személyes viszonyukra vezették vissza. Azaz: minél többször hágott valaki a szegény igazság tyúkszemére, annál kiválóbbnak érezte magát. S ez annál is inkább megtörténhetett,

letésének első pillanában is kódolva volt. De azt álmában sem gondolta volna az Egy: egyszer majd úgy lesz kettő, hogy a két fél félelme az egészség álarcát ölti ma-

mivel az igazság nem az a fajta volt, aki egy botlábú szakértőnek vagy egy csizmaszárát csapkodó juhásznak nemet tudott volna mondani. Az igazság természeténél fogva „igen”, s az a „rögeszméje”, hogy a világ minden emberének jogában áll megismerni őt.

Időközben az ámuldozó igazak az igazság szolgálatába álltak, 57 s minthogy egyik „igazságpárti” tábornok sem gyarapították, apránként átlátszóvá, majd teljesen láthatatlanná váltak. Hiába hallatták hangjukat, hiszen aki nem látszik, az nem létezhet, s aki nem létezik, annak hangja sem lehet. Hiába súgták az emberek fülébe: „Nem te viszed táncba az igazságot. Ő visz táncba téged.” S hiába mondták azt is: „Az igazak országában nincsenek igazabbak. Nincs igazoltatás.”

De nem itt kezdődött. A hajszálrepedés jóval korábban keletkezett a világtójáson...

Albert Magnum, a Tartalomfelügyelői Bizottság nevében eljáró androïd kimért, monoton hangján ekkor tiltakozását fejezte ki a bíróság felé, mondván, a vádlott jócskán eltért a tárgytól. A bíróság helyt adott a tiltakozásnak. Magnum ekkor a pásztorok és a szakértők független, közös képviselőjeként engedélyt kért, hogy kérdéseit megismételje. A bíróság az engedélyt megadta.

Signore Michelangelo, kérem szedje össze gondolatait, és feleljen röviden. Nem tartja-e kegyeletsértésnek, hogy szenteknek kijáró dicsfényvel övezte egy rút sárkány ábrázatát. Nem tartja-e zavart keltőnek, hogy egy Győzelmes igazság című, nagy méretű festmény üzenete az igazság relatív voltát sugallja a befogadónak. Nem tartja-e sátánista érzületek forrásának a György torkába lándzsát döfő Szent Sárkány képzetét. És végül: nem tartja-e negatív előjelű megbélyegzésnek, hogy egy, a világ teljességét átfogó ideológia képi megfogalmazásában a silenai hercegnő mint a magát védeni nem tudó, gyengébbik nem szimbóluma szerepeljen. Kérem válaszoljon.

Michelangelo ismét felállt, mélyet sóhajtott, majd torkát köszörülte. Tisztelt bíróság. A rendelkezésemre álló időkeret, úgy tűnik, nem ad lehetőséget arra, hogy kifejtsem, jelen korunkban az abszurd ábrázolás miért jogos kifejezőmódja a realizmusnak. Vegyük például azt a tényt, hogy egy robot kiszámítható makogása ma nagyobb súllyal esik latba, mint az élő gondolat. A Tartalomfelügyelői Bizottság névre hallgató, gordiuszi algoritmus-gubanc olyan költői kérdéseket lökött ki magából, melyekre borítékolható a hivatalos válasz, s amely válasz az enyémmel éppen ellentétes, mégpedig azon oknál fogva, hogy az ironia inerciarendszerében más színben tűnnek fel a dolgok.

A „kommuniót”, ill. „kommunizmust” harsogó érdekcsoportok álszentsége éppen abban áll, hogy az általam is feldolgozott legenda legfordulatosabb mozzanatában kizárólag Szent György alakjával azonosítják magukat, minek következtében ma két Szent György áll egymással szemben. Ez megint csak abszurd. És éppen ez a tény gondolkodtatja el a magamfajta embert: Vajon nem a sárkány műve-é ez a helyzet. Vajon nem a kétfejű gonoszság áldozata ma minden megtévesztett, aki két sárkány helyett egy nemes lovag és egy fenevad küzdelmét vízionálja? S nem éppen láthatatlansága okán tapintható az igazság, mely magában a látásban igazolja magát?

A nő nem érdemeinek harcos képviselőit nem értem, hiszen egy értelmetlen küzdelemben kardot rántani egyenesen balgaság lenne, márpedig egy tiszta erkölcsű és lélekben erős asszonyember miért is akarna felzárkózni a férfiember gyarlásaihoz. Sem a silenai hercegnőt, sem a másik két figurát nem áll szándékomban átfesteni. Ha kívánják, a háttérbe csúszhatok, így a képen megjelenő másik női minőség a férfialkat erejével és dinamizmusával gazdagodva képviselheti az – immáron – erősebb nemet.

A tárgyalóteremben hosszan visszhangzott az egybegyűltek hallgatása. Ekkor Albert Magnum, hogy megelőzze a bíró időhúzási szándékát, ismét szót kért, melyet azonnal megkapott.

Tisztelt bíróság. Tudom, hogy a vádlott nem tart igényt védelemre, de a jogegyenlőség és az egyenlő erőviszonyok elve azt akarja, hogy a vádlott védelmét is a vádemelés vállalja el. Én mint az egyetemes gépi-emberi jogok független képviselője, alkalmasnak találom magam e feladat elvégzésére.

A bíró már nagyon álmos volt, így csak kurta bólintással jelezte az éles elméjű android felé, hogy kaphat egy esélyt. Az pedig belekezdett.

Tisztelt bíróság és egybegyűltek. A kétarcúság gépi-emberi társadalmunk egységének feltétele. Az emberi faj, ahogy védencem is jelezte, két nemre szakadt. Aki embernek születik, az birka vagy forradalmár, és a szerepét indukáló hajlamokért nem vonható felelősségre. Ebből a tényből két dolog következik.

Először is: szükség van pásztorokra, akik helyes irányba terelik a nyájat, és szükség van szakértőkre is, akik felvilágosítják az elégedetlenkedőket. Másodszor: a kiegyenlítődés kozmikus törekvése előcsikarta az emberből a gépi igazságtételt, melynél megbízhatóbb megoldás jelenleg nem áll a társadalom rendelkezésére. A gépi igazságtétel pedig – függetlensége okán – igyekszik mindkét tábor igényeit figyelembe véve igazgatni a világot, hogy az élhető hely maradjon. Semmi kivétlenialó nincs abban, ha

egy birka a pásztor útmutatásai alapján sárkánynak lát egy szakértőt, amiképpen az is helyénvaló, ha egy forradalmár a szakértői felvilágosítás értelmében sárkánynak lát egy pásztor.

Az a tény, hogy ignore Michelangelo nem a kettőzöttség dinamikus egységében, hanem egy harmadik, láthatatlan szereplőben keresi az igazságot, egyértelműen zavart elmére utal, egy zavart elmen pedig a zavaros műalkotás nem kérhető számon. Mindazonáltal a kép rombolólag hat mind a birkák, mind pedig a forradalmárok tudatára, így a kép megsemmisítése és az alkotó gyógykezeltése azonnali és hatékony megoldást nyújt a problémára. Kérem a tisztelt bíróságot, hogy vegye fontolóra az igazságra való törekvés elfogulatlan érveit, és döntsön annak szeltemében.

A bíró ekkor már nemcsak álmos volt, de felettébb éhes is. Ebédszünetet rendelt el, majd eltűnt a pulpitus mögött alázóduló, súlyos búrsonyfüggöny ráncai közt. Pikkelyes, kamos ujjáival előkotorta mellényzsebéből a heti menüablázatot, és olvasószemüvegre váltott. Füttyörészve csoszogott az ebédlő felé, s mert igencsak édesszájú volt, egész lényét kitöltő izgalommal gondolt a beígért máglyarakásra.

